

*Боцян Н. О., к.е.н., доц. Ніколаєв Ю. О.
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

РЕГУЛЮВАННЯ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Регулювання міжнародної торгівлі послугами має певну специфіку. Це пов'язане з тим, що послуги, що відрізняються крайньою різноманітністю форм і змісту, створюють єдиний ринок, якому не властиві загальні риси, але властиві загальні тенденції, що дають можливість регулювати його на глобальному рівні навіть із урахуванням нових моментів у його розвитку, які визначаються діяльністю ТНК, що домінують на ньому і монополізують його [1].

Зростання міжнародної торгівлі послугами, особливо сучасними, перетворення послуг у складний елемент внутрішньовиробничої діяльності ТНК, - поставили на порядок денний питання про необхідність регулювання ринку послуг на міжнародному, регіональному й галузевому рівнях.

Інструменти торговельної політики, що використовуються для обмеження торгівлі послугами, здебільшого ті ж, що й у торгівлі товарами. Подібність заснована на тому, що торгівля більшістю послуг супроводжує торгівлю товарами й, отже, підпадає під обмеження, що накладаються на торгівлю товарами. Відмінності виникають через те, що торгівля деякими послугами пов'язана не з рухом товарів, а з рухом капіталів, де способи регулювання дещо інші, ніж при регулюванні торгівлі товарами [2, с. 49].

Однак, як і у випадку обмеження імпорту товарів, введення країною внутрішньої субсидії національним виробникам вважається більш жорстким методом обмеження імпорту послуг, ніж імпортний тариф. А імпортний тариф як засіб обмеження імпорту послуг за своїм впливом на національну економіку є кращим або дорівнює імпортній квоті в тому випадку, коли ліцензії на одержання імпортової квоти продаються на аукціоні.

Заходи регулювання доступу на ринок (market-access measures) – це інструменти торговельної політики, що обмежують або забороняють іноземним фірмам–виробникам послуг оперувати на місцевому ринку.

Заходи регулювання доступу на ринок набувають у більшості випадків форму кількісних обмежень і включають:

- обмеження на торгівлю послугами. Наприклад, законодавча вимога про те, що всі імпортні вантажі повинні страхуватися тільки місцевими страховими компаніями. Вона автоматично усуває іноземних конкурентів з внутрішнього ринку страхових послуг. Відсутність конкуренції, у свою чергу, призводить до завищення цін, яке перекладається на експортерів і, в остаточному підсумку, на споживачів імпортованих товарів. Перевезення експортних вантажів і особливо каботажне плавання між портами однієї держави в багатьох країнах законодавчо закріплені за національними транспортними компаніями;

- введення кількісних квот на імпорт іноземних послуг. Прикладом може слугувати обов'язкова кількість ефірного часу, який віддається національним радіостанціям, що є прямою дискримінацією іноземних радіостанцій. Або обмеження на кількість іноземних фільмів, які можуть бути закуплені або показані по національних телевізійних каналах протягом певного періоду часу;

- обмеження на створення на внутрішньому ринку філій іноземних компаній, що надають послуги. Наприклад, у багатьох країнах законодавство забороняє створення філій банків, страхових, туристичних і інших іноземних компаній. Іноді створювати іноземні філії не заборонено, але перелік послуг, які вони можуть надавати місцевим покупцям, законодавчо сильно обмежений. Таке законодавство використовується, коли необхідно захистити незміцнілих місцевих виробників відповідних послуг. Хоча із загальної теорії міжнародної торгівлі відомо, що кращими формами захисту в цьому випадку є внутрішнє субсидування місцевих і оподаткування іноземних виробників послуг [3].

Таким чином, обмін послугами займає важливе й зростаюче місце в міжнародній торгівлі. Термін «послуги» охоплює кілька десятків видів діяльності, продукція яких може бути визначена як «послуга». Відмінністю міжнародної торгівлі послугами від міжнародної торгівлі товарами є: різнохарактерність, неоднорідність і багатоплановість різних видів послуг; складність уніфікованого підходу до регулювання їх ввозу й вивозу, до застосування відносно торгівлі послугами загальноприйнятих норм міжнародної торгівлі, зокрема режиму найбільшого сприяння й національного режиму [4]. Це стало однією з головних причин того, що протягом тривалого історичного періоду часу торгівля послугами не охоплювалася загальною багатосторонньою міждержавною угодою. Разом з тим, окремі види послуг регулювалися галузевими міждержавними багатосторонніми угодами. Станом на теперішній час, в результаті Уругвайського раунду

багатосторонніх переговорів була створена Генеральна угода по торгівлі послугами (ГАТС), що містить загальні правові норми для всіх видів послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Baldwin, Richard E., Martin, Philippe (2017). Two Waves of Globalization: Superficial Similarities, Fundamental Differences. NBER, Working Paper 6904. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w6904>
2. O'Rourke, Kevin H., Williamson, Jeffrey G. (2018). When Did Globalisation Begin? European Review of Economic History, No.6, - P. 23-50. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w7632>
3. Bensedoun, Isabelle, Ünal-Kesenci, Deniz (2018). Globalisation in Services. From Measurement To Analysis. OECD Statistics Working Paper, No.3.[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/economics/globalisation-in-services_243156015316
4. Mattoo, Aaditya, Stern, Robert M., Zanini, Gianni (ed.) (2018). A Handbook of International Trade in Services. Oxford.[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://economics.adelaide.edu.au/downloads/services-workshop/A-Handbook-Of-International-Trade-In-Services.pdf>